

AVRUPA GÜVENLİK VE İŞBİRLİĞİ TEŞKİLATI (AGİT)

Dr. Ersin Embel
Altınbaş Üniversitesi
ersin.embel@altinbas.edu.tr

ÖZET

1970'lerin başlarında ortaya çıkan Yumuşama sürecinin en önemli sonucu, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'na katılan 35 ülke tarafından 1975 yılında imzalanan Helsinki Nihai Senedi olmuştur. Nihai Senet ile mevcut sınırlar ve dengeler karşılıklı olarak kabul edilirken, Avrupa güvenliğinin bir parçası olarak kaydedilen insan hakları, özellikle Soğuk Savaş sonrası dönemde Avrupa'daki dönüşümü yönlendiren en önemli etkenlerden biri olmuştur. 1990 Paris Şartı ile başlayan bu süreçte gerek insan hakları gerekse güvenlik konularında yapılan düzenlemelerin merkezinde yer alan AGİK kısa zamanda bir örgüt kimliği kazanmıştır. Günümüzde, son derece geniş bir alanda faaliyet gösteren, dünyanın en büyük bölgesel güvenlik örgütü özelliğini taşımaktadır. AGİK, benimsediği çok boyutlu güvenlik anlayışı çerçevesinde silah denetiminden terörizmle mücadeleye, demokratik seçimlerden iyi yönetişime, çevre sorunlarından cinsiyet eşitliğine kadar birçok alanda çalışmalar yürütmektedir.

ATIF İÇİN: Embel, Ersin, "Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT)", *Güvenlik Yazıları Serisi*, No.4, Eylül 2019.
https://trguvenlikportali.com/wp-content/uploads/2019/10/AvrupaGuvencilikIsbirligiTeskilati_ErsinEmbel_v.2.pdf
DOI: 10.13140/RG.2.2.17841.94561

1973'te
Helsinki'de
35 devletin
katılımıyla
başlayan AGİK,
1960'ların
sonlarından
itibaren ortaya
çıkan Yumuşama
sürecinin bir
parçasıdır.

Giriş

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT- *Organization for Security and Cooperation in Europe*; OSCE), batıda Vancouver'dan (Kanada) doğuda Vladivostok'a (Rusya) kadar uzanan geniş bir alanda yer alan, toplamda yaklaşık bir milyarlık nüfusa sahip 57 ülkenin katılımcı, 11 ülkenin de işbirliği ortağı olduğu, dünyanın en büyük bölgesel güvenlik örgütüdür. Merkezi Viyana'da bulunan örgüt, askeri-siyasi boyutun yanı sıra, ekonomik-çevresel ve insani boyutu da kapsayan geniş bir güvenlik anlayışı çerçevesinde faaliyet göstermektedir.

Geçmiş Soğuk Savaş yıllarındaki bir dizi konferansa dayanmakla birlikte AGİT, sürekli bir örgüt yapısına ancak Soğuk Savaş bittikten sonra ulaşmıştır. 1990'ların yeni tehdit ve istikrarsızlık unsurlarının ortaya çıktığı çalkantılı ortamında, birçok alanda çalışmalar yapan örgüt, her ne kadar hukuki bağlayıcılığı olmasa da özellikle insan hakları ve demokratikleşme konusunda geliştirdiği mekanizmalar aracılığıyla bölgesel istikrarın korunmasına katkı sunmaktadır.

Tarihsel Süreç

İkinci Dünya Savaşı'nın ortak düşmanı Nazi Almanyası 1945'te yenilmiş olsa da, takip eden dönemde ABD ve müttefikleri, ideolojik rakip durumundaki Sovyetler Birliği'nin Avrupa'da elde ettiği pozisyonu büyük bir tehdit olarak değerlendiyorlardı. Özellikle bölünmüş Almanya'nın geleceği konusundan başlayarak, iki süper güç arasındaki rekabet temelinde ortaya çıkan Soğuk Savaş, kıtadaki güvenlik düzenlemelerini belirleyen en büyük etken oldu. İki blok arasında, 1960'ların başına kadar, kimisi yeni bir dünya savaşına yol açabilecek düzeyde olmak üzere birçok kriz (örneğin 1948 Berlin Ablukası, 1950-53 Kore Savaşı, 1955 Batı Almanya'nın silahlandırılması, 1961 Berlin Duvarı, 1962 Ekim Füzeleri) yaşandı. Bir yandan 1949'da Sovyetler Birliği'nin de nükleer güce kavuşması, diğer yandan 1950'lerin ortalarından itibaren geliştirilen orta ve uzun menzilli füze teknolojisi nedeniyle tehlikenin boyutu tüm ülkeler bakımından önceden görülmemiş biçimde arttı.

1960'ların sonlarına gelindiğinde uluslararası politikada 'Yumuşama' (*Détente*) olarak adlandırılan bir sürece girildi. Bu gelişmenin başlıca nedeni, her iki süper gücün de hem siyasi hem ekonomik açıdan önemli bir yük haline gelen silahlanmaya bir sınır getirme ihtiyacı hissetmeleriydi. Lideri buldukları blok içinde çıkmaya başlayan aykırı sesler de bu durumu pekiştiriyordu. Batı kampında özellikle Almanya ve Fransa'nın ABD'ye

gösterdikleri tepkinin çok daha fazlasını Doğu Blokunda Çin Sovyetler Birliği'ne gösteriyordu. Vietnam Savaşı'nın yol açtığı ekonomik sorunlar da eklenince ABD, Sovyetler Birliği tarafından 1950'lerden beri çeşitli defalar yapılan Avrupa'da bir güvenlik konferansı toplanması çağrısına olumlu yanıt verdi ve yumuşama sürecinin ilk önemli sonucu olarak süper güçler arasında yeni bir diplomatik müzakere zemini ortaya çıktı.

Bu müzakerelerin ilk önemli getirisi nükleer silahların sınırlandırılmasına ilişkin bir dizi antlaşma yapılması oldu. Söz konusu anlaşmalarla somutlaşan yumuşama sayesinde süper güçler 1945 sonrası dönemde hiç olmadığı kadar doğrudan temas kurabilir duruma geldiler. Diğer yandan Batı Almanya, Doğu Bloku ülkelerine yönelik benimsediği yeni politikası (*Ostpolitik*) kapsamında, 1970-73 arasında ilişkilerini düzeltmek üzere bu ülkelerle bir dizi ikili antlaşma yaptı. İki Almanya arasında 21 Aralık 1972'de imzalanan antlaşma ile taraflar birbirlerini resmen tanıyarak sınırlarının dokunulmazlığını kabul etmişler, böylece 1945'ten sonra çözülememiş halde kalan bölünmüş Almanya meselesi barışçıl biçimde sonuca ulaştırılmıştır.

İşte bir yandan süper güçler arası ilişkilere, bir yandan da Alman dış politikasına dayanan bu yumuşama ortamında, iki blok arasındaki müzakereler ve diyalog için bir forum işlevi görmesi amacıyla Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı (AGİK; *Conference for Security and Cooperation in Europe - CSCE*) oluşturuldu. Temmuz 1973'te Helsinki'de başlayan Konferansa toplam 35 ülke katıldı. Birbirini izleyen üç aşamada sürdürülen Konferansta Batı bloku ülkelerinin temel hedefi, kıtada gerginliğin azaltılması ve insan hakları da dahil olmak üzere işbirliği alanlarının genişletilmesi iken, Sovyetler Birliği Orta ve Doğu Avrupa'daki fiili üstünlüğünün tanınmasına odaklanmıştı. İki yıldan uzun süren görüşmelerin sonunda, katılımcı 35 ülkenin devlet ve hükümet başkanları hukuki bağlayıcılığa sahip bir antlaşma niteliği taşımayan, siyasi bir iyi niyet bildirisi niteliğindeki *Helsinki Nihai Senedi*'ni 1 Ağustos 1975'te imzaladılar. İngilizce nüshası 62 sayfa uzunluğunda olan belge, AGİK'in dayandığı temel ilkeler ile başlıca faaliyet alanlarını 'sepet' adı verilen üç ayrı kısımda ele alıyordu.

Siyasal ve askeri boyutu içeren birinci sepette öncelikle imzacılar arasındaki ilişkileri düzenlemesi öngörülen bir dizi ilke sayılmıştır. Bu ilkeler şunlardır: Egemen eşitlik ve egemenlik haklarına saygı, kuvvet kullanmaktan ya da kullanma tehdidinden kaçınma, sınırların dokunulmazlığı, devletlerin toprak bütünlüğünün korunması, anlaşmazlıkların barışçıl çözümü, içişlerine karışmama, insan hakları ve temel özgürlüklere saygı, halklar için eşit haklar ve kendi kaderini belirleme hakkı, devletler arasında işbirliği ve uluslararası hukuktan doğan yükümlülüklerin iyi niyetle yerine getirilmesi.

**1975 Helsinki
Nihai
Senedindeki üç
ayrı sepette,
Avrupa
güvenliğinin üç
farklı boyutu
olarak siyasi-
askeri,
ekonomik-
çevresel ve
insani boyutlar
öngörülmüştür.**

Bu ilkelerin yanı sıra bir dizi güven ve güvenlik artırıcı önlem ve bunları sağlamak üzere de dört grup yöntem öngörülmüştür. Bu yöntemler, önceden haber verme (belli sayının üzerindeki birliklerle yapılacak manevraları belli bir süre önceden bildirme), gözlemeleme (davet ve izin kaydıyla bir askeri manevrayı izleme), silahsızlanma ve şeffaflık esaslarına dayanmaktaydı.

Ekonomi ve çevre boyutunu konu alan ikinci sepette ise, barış ve güvenlikle doğrudan ilgili oldukları varsayımından hareketle, ekonomik kalkınma ile çevresel konularda işbirliğinin geliştirilmesi konusu ele alınmıştı. Burada, ilk sepetteki gibi spesifik mekanizmalar ve yöntemler yerine genel ifadelere yer verilmiş ve ticari engellerin azaltılması, sanayiler arasında işbirliği, ortak çıkarlarla ilgili işbirliği projelerinin geliştirilmesinden söz edilmişti.

Üçüncü sepet ise insani boyutu konu edinmişti. Burada daha çok aile (aile birleşmeleri vb.), eğitim ve kültürel işbirliği gibi konular ele alınmaktaydı.

AGİK, Yumuşama sürecinin bir ürünü olduğu ölçüde, 1980'lerde bloklar arasında yeniden tırmanan gerginlikten de belli ölçüde etkilendi, fakat kesin bir başarısızlığa da uğramadı. Helsinki'nin ardından AGİK kapsamında ve Helsinki Nihai Senedindeki esaslara imzacı devletlerin ne ölçüde riayet ettiklerini görmek amacıyla Belgrad'da yapılan toplantı serisinde (1977-78) karar için gereken uzlaşmaya varılamadı. Madrid izleme toplantısı (1980-83) da Sovyetlerin Afganistan'ı işgali sonrasında tırmanan gerginliğin gölgesinde gerçekleşti. Avrupa'yı olduğu kadar uluslararası politikayı da önemli ölçüde etkileyen Berlin Duvarı'nın yıkılması öncesindeki son toplantı serisi 1989 başında Viyana'da tamamlandı. Bundan kısa süre sonra ise Doğu Blokunun hızla dağılması ve Soğuk Savaş'ın sona ermesine bağlı olarak AGİK'in kurumsallaştırılmasına yönelik adımların atılacağı yeni bir döneme geçildi.

AGİK'ten AGİT'e

Berlin Duvarı'nın yıkılması ile Orta ve Doğu Avrupa'daki sosyalist rejimlerin hızla son bulmasıyla birlikte Avrupa'da yeni bir dönem başladı. Soğuk Savaş'a özgü davranış kalıplarının ortadan kalkması, yeni siyasi, askeri, ekonomik, toplumsal ve insani bakımlardan ciddi belirsizlikler, istikrarsızlık unsurları (sınır sorunları, demokratik seçimler, etnik çatışmalar vb.) ve yeni riskler ortaya çıkardı. Söz konusu istikrarsızlık kaynaklarıyla ilgili olan faaliyet alanı nedeniyle AGİK, yeni dönemde önemi artan bir platform haline geldi ve 1990'ların başından itibaren AGİK mekanizmalarının daha da geliştirilmesi ve kurumsallaştırılması için bir dizi çalışma yapıldı.

Bunlardan ilki, Soğuk Savaş sonrasında Avrupa'daki siyasi düzeni şekillendirmesi bakımından önemli sonuçları olan 1990 Paris Zirvesi'ydi.

Zirvede kabul edilen Paris Şartı (Resmi adı *Yeni bir Avrupa için Paris Şartı*), yeni dönemde liberal demokrasi ve insan hakları anlayışı temelinde yeni bir Avrupa öngörüyordu ve bu çerçevede, 1975 Helsinki Nihai Senedindeki 'İnsani Boyut' kapsamında kurumsallaşmaya ilişkin bazı adımlar atıldı. Sistem değiştiren ülkelerde yapılacak demokratik seçimleri desteklemek üzere AGİK bünyesinde yeni bir birim kuruldu.

1990 Paris Zirvesi'nin bir diğer önemli sonucu ise, burada NATO ve Varşova Paktı üyesi 22 ülke arasında Avrupa Konvansiyonel Kuvvetler Antlaşması'nın (AKKA; *Treaty on Conventional Forces in Europe - CFE*) imzalanmasıydı. Bu antlaşma, her iki blok için belli silah kategorileri temelinde üst sınırlar (örn. 20.000 tank, 2.000 saldırı helikopteri vb.) getirmenin yanı sıra, konvansiyonel güçlerin belli bölgelerde toplanıp diğer ülkeler bakımından yeni tehditlerin doğmasını önlemek için de bölgesel ve ulusal üst sınırlar belirledi. Amaç iki blok arasında güven artırmak olmakla birlikte, Varşova Paktı ve Sovyetler Birliği'nin üstün olduğu konvansiyonel silahlara bu şekilde sınırlama getirilmesi NATO bakımından önemli bir rahatlama yaratmıştı. AKKA ile aynı dönemde AGİK bünyesinde kabul edilen 'Güven ve Güvenlik Artırıcı Önlemler Üzerine Viyana Belgesi' de karşılıklı güveni tesis etmek amacıyla askeri alanda şeffaflığı sağlamak üzere gözlemlene, bildirim, denetleme gibi unsurları içeren bir dizi mekanizma ve önlem öngörülmüştü. 1992'de imzalanan Açık Semalar Antlaşması (*Treaty on Open Skies*) ise yine güven ve güvenliği artıracak bir önlem olarak taraf ülkelere birbirlerinin hava sahasındaki herhangi bir bölgede silahsız gözlem uçaklarıyla gözlem yapma ve bu bilgiyi isteyen diğer imzacı ülkelerle paylaşma imkânı sağladı. AKKA, Viyana Belgesi ve Açık Semalar Antlaşmaları, AGİK bünyesinde gerçekleştirilen ve öngördükleri silah denetimi mekanizmalarıyla Avrupa'daki güvenlik mimarisinin yapı taşlarıdır.

Paris zirvesinde, alınan kararlara ilişkin uygulamanın iki yılda bir düzenlenecek zirvelerle izlenmesi kararlaştırılmıştı. Bu çerçevede yapılan 1992 Helsinki Zirvesi'nde artık 52 ülkenin dahil olduğu AGİK'in daha da geliştirilmesi yolunda önemli adımlar atıldı. *Ulusal Azınlıklar Yüksek Komiserliği* ve *Güvenlik İşbirliği Forumu* gibi yeni yapıların kurulmasıyla AGİK, özellikle Yugoslavya'nın dağılması sürecinde daha da somutlaşan sorunlarla ilgili olarak kendini geliştirdi. Soğuk Savaş sonrası dönemin yoğun gündemi, AGİK'in sürekli ve kurumsal bir mekanizmaya sahip olması gerektiğini gösteriyordu. Bir süredir bu yönde yürütülen çalışmalar, 1994 Budapeşte Zirvesi'nde sonuç verdi ve burada alınan kararla AGİK 1995'ten itibaren Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT; *Organization for*

Soğuk Savaş'ın
sona ermesi
nedeniyle artan
riskleri
karşılama ve
istikrarı yeniden
sağlama ihtiyacı
AGİK'in
etkinleştirilerek
sürekli bir örgüt
haline
dönüştürülme-
sine gerekçe
olmuştur.

Security and Cooperation in Europe - OSCE) adıyla faaliyet gösterecek bir uluslararası örgüte dönüştü.

Örgütsel Yapı ve Karar Alma

AGİT, Zirve ve Bakanlar Konseyi dışında, hiyerarşik olmayan, karmaşık ve çok sayıda birimden oluşan örgütsel yapısıyla diğer uluslararası örgütlerden farklılık göstermektedir. Viyana, Kopenhag, Lahey ve Varşova'daki ana ofislerinin yanı sıra, Avrupa'nın birçok yerinde saha ofisleri bulunan ve yaklaşık 3500 kişinin çalıştığı örgütün başlıca organları şunlardır:

Karar-alma Organları

Zirve: Devlet ve hükümet başkanları zirvesi, örgütün çalışmalarına yön veren en üst düzeydeki karar organıdır. Kararlar oybirliği ile alınır. Zirve ihtiyaç duyulduğunda toplanır. AGİT'in 1994'teki kuruluşundan sonra sadece üç zirve (Lizbon 1996, İstanbul 1999 ve Astana 2010) yapılmıştır.

Bakanlar Konseyi: AGİT üye ülkeleri dışişleri bakanlarından oluşan ve her yıl toplanan Konsey, örgütün merkezi karar alma ve yönetim organıdır.

Daimî Konsey: Büyükelçiler veya onların temsilcilerinden oluşan ve her hafta toplanan Daimî Konsey, Zirve ve Bakanlar Konseyi'nin ardından örgütün gündemini belirleyen ana organdır.

Başkanlık: Her yıl bir AGİT üye ülkesinin dışişleri bakanı tarafından yürütülen başkanlık (*chairperson-in-office*) örgütün gündemini belirler ve karar verme sürecindeki eşgüdümü sağlar. Mevcut, bir önceki ve bir sonraki başkanlar *troika* adıyla birlikte çalışırlar.

Parlamentar Asamble: Kopenhag'da bulunan ve 57 ülkeden 353 parlamenterin oluşturduğu Asamble, üye ülkeler parlamentoları arasındaki diyalogu artırmak ve demokrasinin geliştirilmesi amacıyla çalışır. AGİT'in en önemli çalışma alanlarından biri olan seçim gözlemciliği misyonları parlamenterler tarafından yürütülmektedir. 1993'ten beri yaklaşık 200 seçimde gözlemcilik yapılmıştır.

Güvenlik İşbirliği Forumu: Haftalık olarak toplanıp, Viyana Belgesi çerçevesinde askeri güvenlik konusunda çalışan özerk bir karar alma organıdır.

Yürütme Organları

Genel Sekreter: Bakanlar Konseyi tarafından 3 yıl için seçilir. Viyana'da bulunan AGİT Sekreteryası, Genel Sekreterin yönetiminde, AGİT'e operasyonel destek verir.

Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Bürosu: Demokrasi ve insan hakları ile ilgili konularda faaliyet gösterir.

Basın Özgürlüğü Temsilcisi: İfade özgürlüğü konusunda uyarılar yapar.

Ulusal Azınlıklar Yüksek Komiserliği: Etnik gerginliklerin çatışmaya dönüşmesini engellemek amacıyla erken uyarı yaparak gerekli önlemlerin alınması için çalışır.

AGİT Saha Operasyonları: Balkanlar'dan Orta Asya'ya kadar olan bölgedeki sorunlu alanlarda özel AGİT misyonları görev yapmaktadır. Örn. Bosna Hersek, Ukrayna, Güney Kafkasya, Duşanbe misyonları gibi.

İlgili Kuruluşlar

Ortak Danışma Grubu: AKKA hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili sorunları ele alır.

Açık Semalar Danışma Komisyonu: Açık Semalar Antlaşması imzacısı 34 devletin temsilcileri, antlaşmanın uygulanmasına ilişkin olarak çalışır.

Uzlaştırma ve Tahkim Mahkemesi: Cenevre'de yer alan mahkeme uzlaşmazlıkların barışçıl çözümü için bir mekanizma olarak çalışır.

AGİT'in Başlıca Çalışmaları

AGİT'in çalışmaları, bütünsel bir güvenlik anlayışını yansıtan dört boyutta yürütülmektedir. Söz konusu dört boyut dahilindeki konular AGİT'in başlıca sorumluluk ve çalışma alanlarını oluşturmaktadır. Bunların ilki olan 'Askeri-Siyasi Boyut' kapsamında silahların denetimi, hudut yönetimi, çatışmaların önlenmesi ve çözümü, terörizmle mücadele, polislik faaliyetleri, güvenlik sektöründe reform ve işbirliği konuları yer almaktadır. 'Ekonomik ve Çevresel Boyut', iyi yönetim, ekonomik etkinlikler ve çevresel etkinlikler konularını kapsamaktadır. AGİT'in askeri güvenlikten daha çok öne çıkardığı insani güvenlik alanındaki 'İnsani Boyut' kapsamında ise insan hakları, hukukun üstünlüğü, azınlık hakları, basın özgürlüğü, seçimler, ayrımcılığın önlenmesi gibi konular bulunmaktadır. Birden fazla boyutla ilgili olduğu için 'Çapraz Boyut' (*Cross-Dimensional*) olarak adlandırılan son boyut ise eğitim, gençlik, cinsiyet eşitliği, göç, insan kaçakçılığıyla mücadele ve siber güvenlik konularını içermektedir.

Birçok hükümetler arası kuruluş gibi AGİT de uluslararası politikanın seyrinden etkilenmektedir. Büyük gerginliklerin olmadığı dönemlerde verimli ve üretken olabilen örgütün etkinliği, gerginliğin arttığı dönemlerde azalmaktadır. Süper güçler arasındaki ilişkilerin yumuşamasının bir sonucu

olarak doğan ve gelişen AGİT, Soğuk Savaş sonrası dönemin başındaki uygun ortamdaki yararlanmış ve örgüt kurulduktan sonra düzenlenen üç zirvede Avrupa güvenliği için çok önemli kararlar alınmış, yeni mekanizmalar ve birimler oluşturulmuştur. Örneğin, 1996 Lizbon Zirvesinde, ‘21. Yüzyılda Avrupa için Ortak ve Kapsamlı Bir Güvenlik Modeli’ bildirisi imzalanmış; 1999 İstanbul Zirvesinde ‘Avrupa Güvenliği Şartı’ kabul edilmiş, 2010 Astana Zirvesinde ise ‘Güvenlik Topluluğuna Doğru’ başlıklı bildiri ile de AGİT bölgesinde bir güvenlik topluluğu (*security community*) oluşturulması hedefi benimsenmiştir. Fakat 2010’ların başından itibaren Rusya ile ABD ve AB arasında gerginleşen uluslararası ortam, AGİT’in performansını da etkilemekte, özellikle Ukrayna krizindeki tutumu nedeniyle örgüt Rusya tarafından ağır biçimde eleştirilmektedir. Benzer şekilde, insan hakları, hukuk devleti, adil seçimler gibi konularda çalışmalar yürüten AGİT, son yıllarda dünya genelinde artan otoriter eğilimler çerçevesinde, farklı devletler tarafından zaman zaman içişlerine müdahale ettiği gerekçesiyle eleştirilmeye başlanmıştır.

KAYNAKÇA

Wenger, Andreas, Vojtech Mastny ve Christian Neunlist (der.), (2008). *Origins of the European Security System: Helsinki Process Revisted, 1965-75*. Abington: Routledge.

Thomas, Daniel C. (2001). *The Helsinki Effect: International Norms, Human Rights, and the Demise of Communism*. Princeton: Princeton University Press.

Galbreath, David (2007). *The Organization for Security and Co-Operation in Europe*. New York: Routledge.

Sandole, Dennis J. D. (2007). *Peace and Security in the Postmodern World: The OSCE and Conflict Resolution*. Londra: Routledge.

Lachowski, Zdzislaw (2004). *Confidence and Security Building Measures in the New Europe*. Oxford: Oxford University Press.

EK OKUMA

Nuti, Leopoldo (2010). *The Crisis of Détentein Europe: From Helsinki to Gorbachev, 1975-1985*, London: Routledge.

Morgan, Michael Cotey (2018). *The Final Act: The Helsinki Accords and the Transformation of the Cold War*. Princeton: Princeton University Press.

Bange, Oliver ve Gottfried Niethart (2008). *Helsinki 1975 and the Transformation of Europe*. New York: Berghahn Books.

İNTERNET

AGİT web sitesi: <https://www.osce.org>

FİLM

OSCE Mission in Kosovo, <https://www.osce.org/kosovo/109784> (Erişim Tarihi: 10/09/2019).

Uluslararası İlişkiler Konseyi (UİK) Derneği, Türkiye’de uluslararası ilişkiler çalışmalarının gelişimine katkıda bulunmak, ilgili alanlarda çalışanları bir araya getirmek ve çalışmalarını desteklemek amacıyla bir grup akademisyen, medya çalışanı ve dışişleri mensubu tarafından 2004 yılında tarihinde kurulmuştur. 2010 yılından beri *International Studies Association (ISA)* ortak kuruluşu ve 2016’dan beri de *Balkan Political Science Association (BPSA)* üyesi olan UİK, iki yılda bir düzenlediği *Uluslararası İlişkiler Çalışmaları ve Eğitimi Kongresi* ile *Güvenlik Akademisi* ve *Dış Politika Akademisi* eğitim programlarını gerçekleştirmektedir. Uluslararası İlişkiler disiplininin Türkiye’deki gelişimine katkı yapmış öğretim üyelerine yönelik *Ustalara Saygı Ödülü* ile genç akademisyenlere yönelik *Teşvik Ödülü* veren UİK, başta *Uluslararası İlişkiler* dergisi ile *Güvenlik Çalışmaları* serisi olmak üzere kapsamlı bir yayım programı ile *Güvenlik Portalı (GP)*, *Türkiye Barışı Koruma Veri Tabanı (TÜBAKOV)*, *Kavram Avcıları* ve *Black Sea Young Reformers Fellowship (BSYRF)* projelerini hayata geçirmiştir.

UİK hakkında daha fazla bilgi almak için, lütfen [web sayfasını](https://www.uik.org.tr) (https://www.uik.org.tr) ziyaret ediniz.

© UİK 2019

Bu çalışmanın telif hakları Uluslararası İlişkiler Konseyi (UİK)’e ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu çalışmada yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; UİK’in kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

Güvenlik Yazıları, NATO Kamu Diplomasisi Birimi tarafından desteklenmektedir.

Security Papers are supported by the NATO Public Diplomacy Division.